Linna pudretivabrik.
Fabrique municipale de poudrette.

Aastad Années	Tulu Recettes: mustuse väljaveost vidange	Tulu Recettes: pudreti müügist vente de la poudrette	Kasu (+) või kahju (—) Gain (+) ou perte (—)	Ettevõtte väärtus Valeur de la fabrique	Amortisatsioonikapital Capitaux d'amortissement
1921	1 856 335	1 308 135	+634 047,48	1 065 127,55	184 302,75
1922	3 032 862	633 000	+775 181,59	1 373 582,07	236 360,95
1923	2 966 640	665 205	—1 901 687,68	2 910 168,02	527 376,95

Nii siis osutub, nagu näeme, pudretivabriku kasustamine linnavalitsuse enese poolt palju kasulikumaks kui endiste kasustustulemuste puhul vabriku väljarentimisel. Nagu meil juba teada, ei küündinud kasu isegi üsna sõja eel üle ühest ja samast summast — 1000 rublast. Samal ajal, jättes arvestamata 1923. a. ja vaadeldes 1921. ja 1922. a. tegevuse tagajärgi ning 1924. a. eelarve kavatsusi, oleme õigustatud arvama keskmise aasta-puhaskasu 650—700 tuhande marga peale, mis isegi umbkaudseima ümberarvutamise järele on ligi 3,5 korda suurem endisest. Mis puutub silmapaistvalt suurde puudujääki 1923. a., siis on see seletatav peaasjalikult väga suurte erakordsete täh. aasta kuludega inventari (auto) muretsemisel, milleks ära kulus 1 156 930,45 mk. Tabelis näidatava ettevõtte-väärtuse puhul peame kordama sedasama, mis meie poolt tähendatud juba eespool gaasivabriku, elektrijaama ja üldse kõikide varemaist aegadest pärit olevate linna ettevõtete väärtuse hindamise kohta.

Samalaadiliseks enne sõda asutatud ettevõtteks on ka linna pesukoda ja desinfektsioonikamber, mis teotseb juba 1913. aastast saadik. Selle inventari väärtus ulatub 8 000 000 margani. 1924. a. eelarves on ette nähtud ühepalju tulusid kui ka kulusid — 778 800 mk.; kasu pole loodetud saada. Pealegi pole sellistes ettevõtetes kasu saamine sugugi tähtis.

Muud ettevõtted. Kõik teised linna ettevõtted on tekkinud viimasel, meile ligemal ajal (linna apteek — 25. VIII. 1922. a., linna turbatööstus — 1922. a., linna lombard ja laenukassa — 1. VI. 1922. a.); nende hulgas on mõned — linna vorstivabrik, linna liha- ning vorstipood, linna koloniaalkauplus ja linna ehitusmaterjaliladu, millede ellukutsumine oli tingitud sõjale ja revolutsioonile järgnenud ajajärgul elanikkude varustamises toiduainete ja muude saadustega tekkinud raskustest. Enamik neist ettevõtteist kaob ühenduses elanikel olnud raskuste möödumise ja normaaltingimuste tekkimisega tulunduslikus elus.

Linna-apteek töötas esimesel tegevusaastal 617 920-margalise puudujäägiga; 1924. a. eelarve näeb ette 3 031 200 mk. tulusid, sama palju ka kulusid, kusjuures viimaste hulka on arvatud ka tegevuskapitali suurendamiseks ettenähtud 177 200 mk. Viimast summat võime täie õigusega nimetada puhaskasuks.

Linna lombard ja laenukassa, mis teotsevad linnaelanikkude vaesemate kihtide huvides, ei too kasu. 1924. a. eelarve tulude- kui ka kuludesumma ulatub 2 060 000 margani.

Tuluallikana linnale esineb vahetalitus riigi piiritusmüügis linna viinapoodidest. Tulu pole eriliselt suur, sealjuures aga ei nõua ei sissesead ega käibekapital linnalt suuri kulusid. Linna kolme viinapoe kogutulu tõusis 1920. a. 574 767,32 margani, 1921. a. — 2 565 204,46 margani, 1922. — 1 562 371,69 margani ja 1923. a. — 907 818,15 margani.

Tartu, lk. 486